

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2497>

Number: 29 , p. 1-19, Autumn III 2014

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA GÖREVLİ ÖĞRETMENLERİN VE EĞİTİM DENETMENLERİNİN DENETMEN TUTUMLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

*PRESCHOOL TEACHERS' AND SUPERVISORS' OPINIONS REGARDING
SUPERVISOR ATTITUDES IN THE SUPERVISION PROCESSES OF
PRESCHOOL EDUCATION ACTIVITIES*

Prof. Dr. Rengin ZEMBAT

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü

Bahar DOĞAN

Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi

Özet

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin ve eğitim denetmenlerinin, okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerinde denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Tarama modeli kullanılan bu çalışmada veriler, uzmanların görüşleri alınarak ve literatür taranarak geliştirilen "Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anket Formu-öğretmenler için" (OÖEEDSDTAFÖ)" ve "Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anket Formu-denetmenler için" (OÖEEDSDTAFD)" aracılığıyla toplanmıştır. Anketin cronbach's alpha katsayısı OÖEEDSDTAFÖ için ,96; OÖEEDSDTAFD formu ,79 olarak bulunmuştur. Çalışmanın örneklemini, rastgele örneklem ile seçilen, İstanbul Avrupa Yakası'ndaki Fatih, Beylikdüzü, Avcılar, Bahçelievler, Küçükçekmece, Güngören ve Esenler ilçelerindeki anaokullarında görevli 124 öğretmen ve bu okulları denetleyen 43 eğitim denetmeni oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları; denetmen tutumlarına ilişkin, okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinin "çok az katılıyorum" ($\bar{x}=2,22$); denetmenlerin ise; "kesinlikle katılıyorum" ($\bar{x}=2,87$) düzeyinde olduğunu göstermektedir. Ayrıca Okul öncesi öğretmenlerinin yaşları ve mesleki kıdem yıllarına göre OÖEEDSDTAFÖ'deki bazı maddeler ile denetmen tutumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Öğretmeni, Denetim, Denetmen

Abstract

The purpose of this study is to determine preschool teachers' and supervisors' opinions related to supervisor attitudes in supervision processes of preschool education activities. In this study survey model was used and the data was collected through "Supervisor Attitudes In Supervision Processes of Preschool Education Activities Survey Form (for teachers)" (SAISPOPAFT) and "Supervisor Attitudes In Supervision Processes of Preschool Education Activities Survey Form (for supervisor)" (SAISPOPAFS) developed by getting authority views and reviewing the literature. The validity and reliability tests of SAISPOPAFT and SAISPOPAFS were calculated. Lawshe's formula was used in order to evaluate to survey and test of validity. The cronbach's alpha was found as ,97 for SAISPOPAFT and ,79 for SAISPOPAFS.

The sample of the study selected by random sampling is composed of 124 teachers working in kindergartens in the seven central districts which are Fatih, Beylikdüzü, Avclar, Bahçelievler, Küçükçekmece, Güngören, Esenler located in The European Side of Istanbul Province and 43 supervisors who had supervised these schools.

Key Words: Preschool Education, Preschool Teacher, Supervision, Supervisor

1. GİRİŞ

Eğitim alt sisteminin, devlet sisteminin varlığının sürdürülmesinde stratejik bir öneme sahip olduğu söylenebilir (Gökçe, 1994, s.73). Eğitim toplumun dokusunu oluşturan ve kültürel yapıların aktarımını sağlayan iç içe girmiş sistemler bütünü olarak her unsurun diğerini etkilediği karmaşık bir sistemdir. Eğitimin gerek stratejik öneminin varlığı gerekse toplumsal yapının sürdürülebilirliği misyonu göz önünde bulundurulduğunda eğitimin alt sistemlerinin sağlıklı bir biçimde işlerliği, bütünsel açıdan gördüğümüz eğitim sisteminin etkililiği ile doğru orantılıdır.

Eğitim alt sistemi olarak denetim sistemi okul örgütünün amaçlarına ulaşma düzeylerini belirleme, bu amaçlara ulaşılmasını engelleyen durumları saptama, önleyici ve iyileştirici önlemler alarak örgütü geliştirme hedeflerini içermektedir.

Programı uygulayanlara yardım ederken; programın doğru bir şekilde uygulanmasını kontrol etme süreci olan denetim, örgütsel hedeflere ulaşmaya yönelik denetleyici bir süreçtir. (Oghuvbu, 2007, s.2). Denetim kavramı Taymaz'a göre (2005) "Kurumda çalışan personelin görevlerini yapma şekillerini görmek, hataları ve eksiklikleri ortaya koymak, bunları düzeltmeleri için gerekli önlemleri almak, sorunları çözümlenmek, yenilikleri tanıtmak, yöntemleri geliştirmelerini sağlamaktır." şeklinde tanımlanmıştır (Taymaz, 2005, s.31). Denetim, kişilerin çalıştıkları örgütün amaçlarına ulaşip ulaşmadıklarını denetleme sürecidir (Daresh, 2001, s.25). Başaran'a göre (2000, s.137) denetim, planlanan örgütsel amaçlardan sapmayı önlemek için örgütün işlemlerini izleme ve düzeltme sürecidir. Denetimin amacı; öğrenci başarısına katkı sağlamak için etkili bir şekilde yardım etmektir (Sergiovanni ve Starratt, 2007, s.3).

Denetim bir müfettişin, yönetici, lider, rehber, öğretici ve araştırmacı olarak görev yapmasını zorunlu kılar (Taymaz, 2005, s.31). Çağdaş denetim, mevcut durumun

saptanması yanında, mevcut koşullar eşliğinde sürekli gelişimi sağlayacak şekilde danışmanlık ve rehberlik çalışmalarını kapsamaktadır (Özmen ve Yasan, 2007, s.204). Çağdaş eğitim denetimi; öğretmenlere ve denetmenlere klinik uygulama, gelişimsel denetim, bilişsel koçluk ya da eylem araştırması aracılığıyla gerçekleşmesine bakılmaksızın destek sağlar (Glanz, 2000, s.75). Çağdaş denetim yaklaşımları perspektifinde denetmen yeterlilikleri; modern okullardaki eğitimin uygulama ve teknik sorunlarının üstesinden gelmesi için insani anlayışla beraber bilgi bütününe dayalı kuramlara ve önerilere ihtiyaç duymaktadır. Yeterlilikler; amaçları tanımlamak, çıktılarını öngörmek ve sonuçları değerlendirmek için en iyi yolu keşfetmek adına denetimin vazgeçilmez işlevi yeni teknik becerilerin gelişimi ve devamlı olarak çalışması ile birleştirilmelidir (Lucio&McNeil,1969'ten akt. Glanz, 2000, s.75).

Denetim süreçlerinde rol oynayan denetmen, söz konusu denetimin amaçlarını gerçekleştirmek için kurumdaki personelle etkileşim içinde olmaktadır. Gürkan'a göre (2005), müfettişlerin denetim yaptıkları öğretim kademesinden bağımsız olarak bazı temel niteliklere sahip olmaları sunulacak hizmetlerin daha etkili ve verimli olmasına büyük katkı getirecektir (Gürkan, 2005, s.76). Denetmenin birincil görevi; bilimin ve politikanın, mesleki ve örgütsel standartların çizdiği standartlar içinde denetlediği kişinin uygulamalarını izlediği, geliştirdiği ve düzeltiltiği bir alan yaratmaktır (Beddoe, 2010, s.130). Beycioğlu ve Dönmez'in (2009) aktardıklarına göre, denetmenin ve öğretmenin ortak amaçları gerçekleştirmek için etkinlikte bulunan eğitimciler oldukları unutulmamalıdır. Tamamen standart formlara dayanan bir denetim anlayışının hammaddesi ve ürünü insan olan eğitim örgütleri için uygun olmadığı söylenebilir. Bu yüzden denetmenler, öğretmenlerin kafalarında oluşan ya da oluşabilecek korkuları silmeye çalışmalıdırlar. Artık, denetmen, daha katılımcı ve işbirlikçi yöntemler uygulamalı ve yargılayan bir yaklaşım içinde olmamalıdır (Beycioğlu ve Dönmez, 2009, s.87).

Denetim uygulamalarının ve denetmen yeterliliklerinin niteliği şüphesiz okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerini etkilemektedir. Bu yönden bakıldığında denetmenlerin denetledikleri öğretim kademelerinde uzmanlaşmış kişiler olmaları girdi-süreç ve çıktı döngüsünün kalitesinin de temel belirleyicisidir.

Eğitim müfettişleri eğitim sistemindeki yeniliklerin yerleşmesinde ve eğitimdeki aksaklıkların giderilmesinde önemli yere sahiptir. Dolayısıyla eğitim müfettişlerinden çağdaş, teftiş, yönetim ve liderlik anlayışının gerektirdiği unsurlara sahip olması beklenir (Erdem ve Eroğul, 2012, s.14). Bir denetmenin en önemli görevi; yaşam boyu öğrenme becerileri olan sorgulamayı, yansıtmayı, işbirliğini ve mesleki gelişmeye adanmışlığı destekleyen bir düzende öğretmenlerle çalışmaktır (Zepeda, 2007, s.56). Etkin öğretmenler her ne kadar deneyimli olsalar da yine de denetime gereksinim duyarlar. Tüm personel gibi onlar da dikkate önem vermektedirler. Olumlu destek almaktan ve fark edilmekten hoşlanırlar. Öğretmenler denetmenlerin işlerine ilgi gösterdiklerini ve göze çarpan çalışmalarına ilişkin bilgileri olduklarını bilmek isterler (Caruso ve Fawcett, 2007, s.7). Denetmen ve öğretmenin ilişkisi ilgi,

bağlılık, iletişim, saygı, dürüstlük ve güven gerektirir. Bu kişisel özellikler denetmen ve öğretmen arasında denetim sürecinin başarıyla sürmesi ve eğitimin niteliğini artırması için var olmak zorundadır (Tyson, 1997, s.1).

Okul öncesi eğitim etkinliklerini denetleyen denetmenlerin, okul öncesi eğitim programına yakın ve öğretmenlerle işbirliği içinde karşılıklı olarak mesleki ilerlemeyi sağlayıcı nitelikte olması beklenmektedir. Senemoğlu'na göre (1994, s.21), okulöncesi eğitim, çevresini merak eden, öğrenmeye ve düşünmeye güdülenmiş bir çocuğun özelliklerini yönetme, teşvik etme, ve geliştirme gibi çok önemli bir görevi üstlenmiştir. Okul öncesi eğitim, diğer öğretim kademelerine hazırlık olması yönüyle önem taşımakta, çocuğun sonraki başarısını da etkilemektedir (Şişman ve Taşdemir, 2008, s.85).

Okul öncesi eğitimin amaçları Milli Eğitim Temel Kanunu'nda açıkça belirtilmiştir ve denetimin, Başaran'a göre (2008) "okulun planlanan örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarından sapmayı önleme ve düzeltme süreci" olduğu dikkate alındığında okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetiminin okul öncesi eğitim alanında uzman kişiler tarafından yürütülmesi bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır (Başaran, 2008, s.324).

Erken Çocukluk eğitiminde iyi denetim uygulamaları, öğrenme ortamını ya da temel personel ihtiyaçlarını değiştirmez. Yine de bir programın yönetim yapısı ve boyut, saatler, işe alma süreçleri, mevzuat, bütçe kaynağı, hizmet edilen aileler ve çocuklar ile eğitimsel amaçları gibi faktörler hem personel ihtiyaçlarını hem de denetmenin işlevlerini etkilemektedir (Caruso ve Fawcett, 2007, s.10). İyi denetim uygulamalarının bir takım ilkelere dayandırılması denetim sürecinin standardizasyonunun yapılması açısından önemlidir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinliklerin okul öncesi eğitim programı ve okul öncesi eğitimin ilkeleri ile ne derecede örtüştüğü, bu etkinlikler aracılığıyla okul öncesi eğitimin amaçlarına ulaşılma düzeyinin saptanması nitelikli bir eğitim için atılması gereken adımlardan birisidir. Bunun ortaya çıkarılması denetim sürecinin etkin olabilmeye bağlıdır. Sayısal yetersizliğin yanı sıra okulöncesi eğitim kurumlarının gerek fizikî kapasite gerekse personelin nicelik ve nitelikleri, kurumların araç gereç materyal ihtiyacını karşılamaktan uzaktır. Okulöncesi eğitim kurumlarında ister resmî ister özel olsun kaliteden ödün vermemek amacıyla asgarî şartların sağlanması için gerekli denetim ve yaptırımların sağlanması gerekmektedir (Derman ve Başal, 2010, s.562). MEB'in kendi müfettişleri okul öncesi eğitimi içeren, özellikle okul öncesi kuruluşlar ve sınıflar için fiziki standartlarla uyumluluk konusuna odaklanmış denetimler yapmaktadır. Ancak okul öncesi eğitim etkinliklerinin doğrudan ölçülebileceği "okula hazır olma" düzeyi gibi sonuçların ölçülmesine çok az odaklanılmıştır (www-wds.worldbank.org).

Denetim sistemindeki aksaklıklar eğitimin temeli olarak adlandırılan okul öncesi eğitimin amaçlarına ulaşmasını engelleyebilmekte ya da geciktirebilmektedir. Bu bağlamda pek çok araştırma, öğretmen ve/veya yöneticilerin eğitim denetimine ilişkin olumsuz görüş bildirdiklerini, sistemin çoğunlukla evrak kontrolü odaklı

işlediğini ve denetmenin alan uzmanı olmasının yanı sıra rehberlik, araştırma uzmanlığı, öğreticilik ve liderlik rollerine sahip olması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Köklü, 1996; Wilcox, 2000; Kapusuzoğlu, 2008; Büte ve Balcı, 2010; Köklü, Büyüköztürk ve Çokluk, 1999; Uğurlu, 2012; Demirkasımoğlu, 2011).

Türk Eğitim Sisteminde okul öncesi eğitim kurumlarında denetime ilişkin hem kuramsal hem de uygulama yönünden ciddi sorunlar bulunmaktadır ve bu sorunlar giderek büyüyen ortaya çıkmaktadır (Çakır, 2003, s. 116). Okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerinde denetmen tutumları söz konusu sorunların temelini oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerini, denetmen tutumları aracılığıyla etken kılmak, denetmenlerin bir takım yeterliliklere sahip olmasını gerektirmektedir. Araştırmada denetmen tutumları “olması gereken” den yola çıkılarak yapılandırılmıştır. Böylece denetmenlerin ve öğretmenlerin denetmen tutumlarına ilişkin görüşleri, denetim sistemindeki bu yöndeki bir ihtiyaca da yanıt vermiş olacaktır.

Literatür incelendiğinde; okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerinde denetmen tutumlarına ilişkin hem denetmenlerin hem de öğretmenlerin görüşlerinin incelendiği çalışmaların yeterli sayıda olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla denetim sisteminin işlerliğinin, amaçlara ulaşma derecesi ile doğru orantılı olduğu dikkate alındığında; okul öncesi eğitimin kalitesini yükseltecek olan öğretmenlerin ve denetmenlerin, denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerini belirleyerek, hedeflenen eğitim amaçlarına ulaşmaya yardımcı olacak bu tutumların denetim süreçlerinde ne düzeyde sergilendiği araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.1. Amaç

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve öğretmenleri denetleyen eğitim denetmenlerinin, okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerinde eğitim denetmenlerinin tutumlarına ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Bu amaçla aşağıdaki soruya yanıt aranacaktır:

1. Eğitim denetmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim sürecinde denetmen tutumlarına ilişkin görüşleri ne düzeydedir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeline, örneklemine, veri toplama aracına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine değinilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Nicel araştırma temelde belirli bir olayı açıklamak amacıyla sayısal verileri toplamakla ilgili olduğundan, belirli sorular nicel yöntemleri kullanarak cevaplandırılmaya elverişli görünmektedir (Muijs, 2005, s.52). Tarama modeli ise; var olan durumu aynen resmetmeyi esas alır (Karasar, 2007, s.34). Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel,

2012, s.14). Araştırmanın modeli nicel araştırmalar türlerinden tarama modeli olarak belirlenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli Avrupa Yakası'nda bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenler ve bu kurumları denetleyen eğitim denetmenleri oluşturmaktadır. İstanbul İli Avrupa Yakası'ndaki merkez ilçelerin (Arnavutköy, Avcılar, Bağcılar, Bahçelievler, Bayrampaşa, Bakırköy, Beşiktaş, Beylikdüzü, Beyoğlu, Esenler, Esenyurt, Eyüp, Fatih, Gaziosmanpaşa, Güngören, Kağıthane, Küçükçekmece, Sarıyer, Sultangazi, Şişli, Zeytinburnu) devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görevli toplam 420 öğretmen ve bu okulların denetiminden sorumlu 56 eğitim denetmeni görev yapmaktadır.

Örneklem, belli kurallara göre, belli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar ilgili evrenlere genellenir. (Karasar, 2005, s.110-111).

Araştırma örnekleme, rastgele örnekleme yöntemlerinden basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Basit rastgele örnekleme yönteminde evrendeki tüm birimler örneğe seçilmek için eşit ve bağımsız bir şansa sahiptir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012, s.85). Örnekleme teşkil etmek üzere seçim yapılırken evreni oluşturan birimler arasında herhangi bir ayrıcalık gözletilmez (Özmen, 1999, s.17). Örnekleme devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumu olmaması nedeniyle Beyoğlu, Bakırköy, Sarıyer ilçeleri dahil edilmemiştir. Örnekleme İstanbul Avrupa Yakası'ndaki Fatih, Beylikdüzü, Avcılar, Bahçelievler, Küçükçekmece, Güngören ve Esenler'deki anaokullarında görevli 124 öğretmen ve bu okulları denetleyen 43 eğitim denetmeni oluşturmaktadır. Eğitim denetmenlerinin sayısının belirlenmesinde herhangi bir örneklem yöntemi uygulanmamıştır. İstanbul İli Avrupa Yakası'nda görevli eğitim denetmenlerinin evreni, örneklem yöntemi almayı gerektirecek büyüklükte bir sayıda değildir. Sonuç olarak evrene ulaşılmaya çalışılmıştır ancak Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketini 43 eğitim denetmeni uygulamıştır.

Tablo 2.1. Öğretmenlerin ve Denetmenlerin Cinsiyetlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Görev	Cinsiyet	f	%
Öğretmen	Kadın	119	96,0
	Erkek	5	4,0
	Toplam	124	100,0
Denetmen	Kadın	2	4,7
	Erkek	41	95,3
	Toplam	43	100,0

Tablo 2.1'e göre katılan öğretmenlerin 119'u (%96) kadın; 5'i (%4) erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Denetmenlerin ise; 41'i (%95) erkek; 2'si (%4,7) kadındır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve denetmenlerin öğrenim düzeylerine ilişkin dağılımları Tablo 2.2'de verilmiştir.

Tablo 2.2. Öğretmenlerin ve Denetmenlerin Öğrenim Düzeylerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Görev	Öğrenim Düzeyi	f	%
Öğretmen	Ön Lisans	9	7,3
	Lisans	115	92,7
	Toplam	124	100,0
Denetmen	Lisans	34	79,1
	Yüksek Lisans	7	16,3
	Doktora	2	4,7
	Toplam	43	100,0

Tablo 2.2'ye göre öğretmenlerin 115'i (%92,72) lisans, 9'u (%7,3) ise ön lisans mezunu öğretmenlerden oluşmaktadır. Denetmenlerin ise; 34'ü' (%79,1) lisans; 7'si (%16,3) yüksek lisans ve 2'si (4,7) doktora mezunudur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve denetmenlerin mesleki kıdem değişkenine ilişkin dağılımları Tablo 2.3'te verilmiştir.

Tablo 2.3. Öğretmenlerin ve Denetmenlerin Mesleki Kıdem Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Görev	Mesleki Kıdem Yılı	f	%
Öğretmen	0-5	61	49,2
	6-10	43	34,7
	11-15	15	12,1
	16-20	2	1,6
	21 yıl ve üstü	3	2,4
	Toplam	124	100,0
Denetmen	0-5	7	16,3
	6-10	6	14,0
	11-15	14	32,6
	16-20	10	23,3
	21 yıl ve üstü	6	14,0
	Toplam	43	100,0

Tablo 2.3'e göre öğretmenlerin 61'inin (%49,2) 0-5 yıl, 43'ünün (%34,7) 6-10 yıl, 15'inin (%12,1) 11-15 yıl, 2'sinin (%1,6) 16-20 yıl, 3'ünün (%2,4) ise 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Denetmenlerin ise; 7'si (%16,3) 0-5 yıl; 6'sı (%14) 6-10 yıl, 14'ü (%32,6) 11-15 yıl, 10'u (%23,3) 16-20 yıl ve 6'sı (%14) 21 yıl ve üstü yıl aralığındadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve denetmenlerin yaş değişkenine ilişkin dağılımları Tablo 2.4'te verilmiştir.

Tablo 2.4. Öğretmenlerin ve Denetmenlerin Yaş Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Görev	Yaş Aralığı		
Öğretmen	30 yaş ve altı	83	66,9
	31-40 yaş	32	25,8
	41-50 yaş	5	4,0
	51 yaş ve üstü	4	3,2
	Toplam	124	100,0
Denetmen	31-40 yaş	8	18,6
	41-50 yaş	25	58,1
	51 yaş ve üstü	10	23,3
	Toplam	43	100,0

Tablo 2.4'e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin 83'ü (% 66,9) 30 yaş ve altı, 32'si (%25,8) 31-40, 5'i (%4) 41-50, 4'ü (%3,2) ise 51 yaş ve üstü yaş aralığındadır. Denetmenlerin ise; 8'i (%18,6) 31-40 yaş; 25'i (%58,1) 41-50 yaş, 10'u (%23,3) 51 yaş ve üstü yaş aralığındadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenler ile bu öğretmenleri denetleyen denetmenlerin okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetiminde denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerini ne düzeyde belirlediklerini ortaya çıkarmak amacıyla araştırmacı tarafından uzman görüşleri alınarak üçlü likert tekniği ile geliştirilen Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketi veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Maddelerin oluşturulmasında okul öncesi eğitim programından, ilgili kanun, yönetmelik ve tüzüklerden, denetimin ilkelerinden faydalanılmıştır. Okul öncesi eğitimin amaçları ve ilkeleri ışığında anket maddelerine karar verilmiştir. Anketin ikinci bölümü ön görüşme, gözlem/etkinlik denetimi ve rehberlik/genel değerlendirme olarak üç başlığa ayrılmıştır. Her bir başlık altında ilgili maddelere yer verilmiştir.

Veri toplama aracında maddelerin içerikleri aynı ancak ifade edilmiş biçimi denetmenlere ve öğretmenlere göre farklılık göstermektedir. Denetmenler için anketteki maddeler ben diliyle ifade edilirken; öğretmenler için hazırlanan anket maddeleri denetmene yönelik ifadelerle uygulayıcılara sunulmuştur.

Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketinde yer alan maddelerin seçenekleri; "Kesinlikle Katılıyorum, Çok Az Katılıyorum ve Hiç Katılmıyorum" şeklinde düzenlenmiştir ve 50 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin geçerliliğini tespit etmek için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Hazırlanan ölçme aracının geçerliğinin istenen düzeyde ölçek maddesinin anlaşılabilirliği, uygulanan bireylere uygunluğu gibi hususlar önemli yer tutmaktadır. Bunlara ek olarak uzman görüşleri arasındaki uyum/uyumsuzluk aynı zamanda

kapsam ya da yapı geçerliği için birer bir gösterge olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle araştırmada uygulama formunda bulunan ifadelerin amaca uygunluğu konusunda uzman görüşüne başvurulmuş ve uzman görüşlerinin uyumuna/tutarlılığına dair hesaplamalarda da Lawshe formülasyonu kullanılmıştır. Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketinin iç tutarlılık katsayısının belirlenmesinde cronbach alpha katsayısına bakılmıştır. Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketinin (öğretmenler için) cronbach alpha katsayısı ,96; Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketi (denetmenler için) cronbach alpha katsayısı ,79 olarak bulunmuştur. Bu değerler; veri toplama araçlarının güvenilir olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Toplanması

Anketin uygulama süresi yaklaşık 15 dakika, uygulayıcı sayısı ise 128 öğretmen olarak belirlenmiştir. Elde edilen verilerden 4'ü eksik doldurulması sebebiyle değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak 124 öğretmenden Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketi (öğretmenler için) toplanmıştır. Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Denetim Süreçlerinde Denetmen Tutumları Anketi (denetmenler için) ise; denetmenlere ulaştırılmaları için ilgililere verilmiştir. Denetmenler için verilen anket sayısı 56'dır. Denetmenlerden 43 adet anket formu geri gelmiştir. Araştırmacı toplam 167 anketi amaçlar çerçevesinde değerlendirmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve öğretmenleri denetleyen eğitim denetmenlerinin, okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerinde eğitim denetmeninin tutumlarına ilişkin görüşlerini saptamak için her iki anketinde ayrı ayrı aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken likert tipi üçlü dereceleme ölçeği değerlendirme aralıkları olarak 1,00–1.66 arası "Hiç Katılmıyorum", 1.67–2.33 arası "Çok Az Katılıyorum", 2.34–3.00 arası "Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde belirlenmiştir. Dolayısıyla elde edilecek minimum puan 31, maksimum puan ise; 93'tür. Puan aralıklarının belirlenmesinde Aralık genişliği (a)= Dizi genişliği/Yapılacak grup sayısı (Tekin, 1996, s.78) formülü uygulanmıştır.

Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak ve "SPSS (Statistical Package Program for Social Sciences) 15.0 for Windows" istatistik programı kullanılarak bulgulara ulaşılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde okul öncesi öğretmenlerine uygulanan anketten elde edilen veriler analiz edilerek aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

3.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin ve Eğitim Denetmenlerinin Görüşlerinin Düzeyini Belirlemeye Yönelik Bulgular

Araştırmanın problemi, eğitim denetmenlerinin ve okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim sürecinde denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerinin ne düzeyde olduğunu bulmaya yöneliktir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Denetmen Tutumlarına İlişkin Görüşlerinin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Frekans ve Yüzde Değerleri

Denetmen				Maddeler	Öğretmen			
\bar{x}	ss	Sıra Sırası	Önem		\bar{x}	ss	Sıra Sırası	Önem
Ön Görüşme								
2,79	,41	10	1.	Eğitim ortamına girmeden önce öğretmenle bir araya gelir/gelirim.	1,90	,84	22	
2,67	,47	12	2.	Etkinlik gözleminin zamanını öğretmenle birlikte planlar/planlarım.	1,78	,81	23	
2,79	,41	10	3.	Gözlemin nedenini, amaçlarını ve gözlem formunda yer alan ölçütleri öğretmenle paylaşır/paylaşıyorum.	1,98	,84	21	
2,91	,29	5	4.	Eğitim ortamına öğretmenle birlikte girer/girerim.	2,04	,79	19	
Gözlem/Etkinlik Denetimi								
2,98	,15	2	5.	Öğrenme sürecinin akışına müdahale etmez/etmem.	2,44	,67	3	
2,93	,26	4	6.	"Birbirimizden öğreniriz" anlayışına uygun davranır/davranırım	2,15	,73	16	
3,00	,00	1	7.	Öğretmene karşı tarafsız bir tavır sergiler/sergilerim.	2,40	,61	4	
2,98	,15	2	8.	Öğretmenin güçlü yönlerine vurgu yapar/yaparım.	2,21	,71	11	
2,81	,39	9	9.	Okul öncesi eğitim alan çocukların gelişimsel özelliklerini bilir/bilirim	2,27	,70	7	
2,88	,32	6	10.	Okul öncesi eğitim etkinliklerinin kazanım ve göstergelere göre planlanmasına dikkat eder/ederim.	2,39	,71	5	
2,56	,59	13	11.	Okul öncesi eğitim özel alan bilgisine sahiptir/sahibim.	2,19	,75	13	

2,81	,39	9	12.	Öğrenme merkezlerinin uygunluğunu denetler/denetlerim.	2,40	,70	4
2,86	,41	7	13.	Gelişim raporlarını, gözlem kayıtlarını ve öğrenci dosyalarını inceler/incelerim.	2,54	,62	1
2,88	,32	6	14.	Planlanan etkinliklerin kazanımları kapsayıcı nitelikte olup olmadığını belirler/belirlerim.	2,31	,70	6
2,91	,29	5	15.	Öğrenme sürecinde öğretmenin uygun materyal seçimini kontrol eder/im.	2,26	,66	8
2,86	,35	7	16.	Öğretmenin okul öncesi eğitim uygulamalarına ilişkin özgün uygulamalarını ve deneyimlerini paylaşmasına fırsat tanır/tanırım.	2,19	,75	13
2,91	,29	5	17.	Öğretmenin uyguladığı eğitim planını değerlendirme yöntemlerini inceler/incelerim.	2,40	,68	4
2,84	,37	8	18.	Denetim süreci için yeterli zaman ayırır/ayırırım.	2,27	,76	7
2,67	,47	12	19.	Öğrenme sürecinde bilgisayar teknolojilerinin kullanımına dikkat eder/ederim.	2,21	,72	11
2,91	,29	5	20.	Özel eğitime gereksinim duyan çocukların öğrenme sürecine dahil edilmesine dikkat eder/ederim.	2,27	,74	7
2,91	,37	5	21.	Zümre öğretmenler kurulu tutanaklarını inceler/incelerim.	2,50	,66	2
Rehberlik ve Genel Değerlendirme							
2,95	,21	3	22.	Okul öncesi eğitim alanına ilişkin bilimsel gelişmeleri öğretmenle paylaşır/paylaşıyorum.	2,20	,75	12
2,95	,21	3	23.	Çocuk, aile, okul, toplum arasındaki ilişkileri geliştirmek için öğretmene rehberlik eder/ederim.	2,23	,76	10
2,95	,21	3	24.	Öğretmenlerin takım çalışması ruhuna uygun çalışmalara katılımını bekler/beklerim.	2,21	,75	11

2,77	,48	11	25.	Öğretmenin kendi kendini değerlendirmesini ister/isterim.	2,23	,75	10
2,95	,21	3	26.	Gözlemlerini ve önerilerini sunmak üzere öğretmenle bir araya gelir/gelirim.	2,17	,77	15
2,93	,26	4	27.	Öğretmeni hizmet içi eğitimler alması için teşvik eder/ederim.	2,10	,78	17
2,88	,32	6	28.	Çocukların gelişim alanlarına yönelik uygulamalara örnekler verir/veririm.	2,06	,79	18
2,93	,26	4	29.	Öğretmene eğitim ortamında karşılaşılan sorunların çözümü için yardımcı olur/olurum.	1,99	,77	20
2,93	,34	4	30.	Yargılayıcı ifadelerden kaçınır/kaçınırım.	2,24	,76	9
2,98	,15	2	31.	Öğrenme sürecine ilişkin problemlere öğretmenle birlikte çözüm yolları arar/ararım.	2,18	,79	14
2,87	,31	14		Toplam	2,22	,74	15

Tablo 70'e göre, okul öncesi öğretmenlerinin denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerinin genel aritmetik ortalaması $\bar{x}=2,22$ olarak hesaplanmıştır. Bu ortalama değeri, öğretmenlerin okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim süreçlerinde denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerinin "Çok Az Katılıyorum" düzeyinde olduğunu gösterirken; denetmenlerin okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetimine yönelik görüşlerinin genel ortalaması $\bar{x}=2,87$ ile "Kesinlikle Katılıyorum" düzeyindedir. Madde 13'teki "Gelişim raporlarını, gözlem kayıtlarını ve öğrenci dosyalarını inceler" ($\bar{x}=2,54$) ifadesi öğretmenlerin en yüksek katılma gösterdikleri madde olarak belirlenmiştir. Eğitim denetmenlerinin ise; anketteki 7. Madde olan "Öğretmene karşı tarafsız bir tavır sergilerim" ifadesine en yüksek düzeyde ($\bar{x}=3,00$) katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin "Kesinlikle Katılıyorum" yönünde görüş bildirdikleri diğer maddeler sırasıyla madde 5'te yer alan " Öğrenme sürecinde öğretmenin uygun materyal seçimini kontrol eder" ($\bar{x}=2,44$), madde 7'deki "Öğretmene karşı tarafsız bir tavır sergiler" ($\bar{x}=2,40$), madde 10'daki Okul öncesi eğitim etkinliklerinin kazanım ve göstergelere göre planlanmasına dikkat eder." ($\bar{x}=2,39$), madde 12'deki "Öğrenme merkezlerinin uygunluğunu denetler" ($\bar{x}=2,40$), madde 17'de yer alan "Öğretmenin uyguladığı eğitim planını değerlendirme yöntemlerini inceler" ve madde 21'deki "Zümre öğretmenler kurulu tutanaklarını inceler" ($\bar{x}=2,50$) ifadelerinin bulunduğu maddeler olmuştur. Denetmenler ise; ankette yer alan maddelerin tamamına "Kesinlikle Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri saptanmıştır. Öğretmenlerin, ankette yer alana ifadelerin ortalamaları göz önünde tutulduğunda "Hiç Katılmıyorum" düzeyinde görüş belirttikleri maddeye rastlanmamaktadır. Bunun yanı sıra öğretmenlerin anket formundaki maddelerin çoğuna ortalama olarak "Çok Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri sonucuna varılmıştır. Anket formunun "Ön Görüşme" bölümünde yer alan maddeler incelendiğinde öğretmenlerin "Eğitim

ortamına girmeden önce öğretmenle bir araya gelir" ($\bar{x}=1,90$), "Etkinlik gözleminin zamanını öğretmenle birlikte planlar" ($\bar{x}=1,78$), "Gözlemin nedenini, amaçlarını ve gözlem formunda yer alan ölçütleri öğretmenle paylaşır" ($\bar{x}=1,98$), "Eğitim ortamına öğretmenle birlikte girer" ($\bar{x}=2,04$) ifadelerine "Çok Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin "Gözlem/Etkinlik Denetimi" bölümündeki "Birbirimizden öğreniriz anlayışına uygun davranır" ($\bar{x}=2,15$), "Öğretmenin güçlü yönlerine vurgu yapar" ($\bar{x}=2,21$), "Okul öncesi eğitim özel alan bilgisine sahiptir" ($\bar{x}=2,19$), "Planlanan etkinliklerin kazanımları kapsayıcı nitelikte olup olmadığını belirler" ($\bar{x}=2,31$), "Öğrenme sürecinde öğretmenin uygun materyal seçimini kontrol eder" ($\bar{x}=2,26$), "Öğretmenin okul öncesi eğitim uygulamalarına ilişkin özgün uygulamalarını ve deneyimlerini paylaşmasına fırsat tanır" ($\bar{x}=2,19$), "Öğretmenin okul öncesi eğitim uygulamalarına ilişkin özgün uygulamalarını ve deneyimlerini paylaşmasına fırsat tanır" ($\bar{x}=2,19$), "Denetim süreci için yeterli zaman ayırır" ($\bar{x}=2,27$), "Öğrenme sürecinde bilgisayar teknolojilerinin kullanımına dikkat eder" ($\bar{x}=2,21$), "Özel eğitime gereksinim duyan çocukların öğrenme sürecine dahil edilmesine dikkat eder" ($\bar{x}=2,27$) maddelerine ise aynı şekilde "Çok Az Katılıyorum" düzeyinde katılım gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Son olarak öğretmenler "Rehberlik ve Genel Değerlendirme" bölümündeki "Okul öncesi eğitim alanına ilişkin bilimsel gelişmeleri öğretmenle paylaşır" ($\bar{x}=2,20$), "Çocuk, aile, okul, toplum arasındaki ilişkileri geliştirmek için öğretmene rehberlik eder" ($\bar{x}=2,23$), "Öğretmenlerin takım çalışması ruhuna uygun çalışmalara katılımını bekler" ($\bar{x}=2,21$), "Öğretmenin kendi kendini değerlendirmesini ister" ($\bar{x}=2,23$), "Gözlemlerini ve önerilerini sunmak üzere öğretmenle bir araya gelir" ($\bar{x}=2,17$), "Öğretmeni hizmet içi eğitimler alması için teşvik eder" ($\bar{x}=2,10$), "Çocukların gelişim alanlarına yönelik uygulamalara örnekler verir" ($\bar{x}=2,06$), "Öğretmene eğitim ortamında karşılaşılan sorunların çözümü için yardımcı olur" ($\bar{x}=1,99$) ifadeler için "Çok Az Katılıyorum" düzeyinde görüşlerini belirttikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Okul öncesi öğretmenlerinin denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerinin genel olarak "çok az katılıyorum" düzeyinde olduğu araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Denetmenlerin ise; genel olarak görüşlerinin "kesinlikle katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu bulgu Köroğlu ve Oğuz'un (2011) çalışmasıyla tutarlılık göstermektedir. Ünal ve Gürsel'in (2007) yaptıkları çalışmada, "İlköğretim denetçileri, ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin algılarına göre; denetim uygulamaları sırasında liderlik davranışlarını ne derecede oynayabilmektedirler?" sorusuna ilköğretim denetçileri denetim uygulamaları sırasında liderlik davranışlarını "üst düzeyde" yerine getirdikleri görüşünderken, ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenleri, ilköğretim denetçilerinin denetim uygulamaları sırasında liderlik davranışlarını "orta düzeyde" yerine getirdiklerini düşünmektedirler (Ünal ve Gürsel, 2007, s.463). Erdem ve Eroğul'un (2012), "Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Ders

Denetiminde Eğitim Müfettişlerinin Öğretmene İlişkin Tutumları” araştırmasında, sınıf öğretmenlerinin müfettişlerin tutumlarına yönelik görüşleri “katılıyorum” düzeyindedir. Sınıf öğretmenleri ders denetiminde eğitim müfettişlerinin öğretmene ilişkin tutumları boyutunda en yüksek katılım puanını “Yaptığı işlerde olumlu eleştirilere açıktır, “Her şeyi ben bilirim” tavrı sergilemez” maddesine vermişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri benzer bir ifade olarak “Birbirimizden öğreniriz” anlayışına uygun davranır” maddesine “çok az katılıyorum” düzeyinde katılım göstermişlerdir (Erdem ve Eroğul, 2012, s.23). Aküzüm ve Özmen’in (2013) “Eğitim Denetmenlerinin Rollerini Gerçekleştirme Yeterlikleri: Bir Meta-Sentez Çalışması”nda 18 yüksek lisans ve doktora çalışması incelenmiş ve sonuç olarak denetmenlerin “öğretmenlere yönelik rehberlik, mesleki yardım ve işbaşında yetiştirme rollerini” gerçekleştirme düzeylerine yönelik denetmen grubunun algıları genel olarak “yüksek” düzeyde iken; öğretmen grubunun algılarının “düşük” ve “orta” düzeyde olduğu görülmektedir (Aküzüm ve Özmen, 2013, s.108).

Karakuş ve Yasan’ın (2013) “Denetmen ve Öğretmen Algılarına Göre İl Eğitim Denetmenlerinin Yeterlikleri” konulu çalışmasında il eğitim denetmenlerinin, sergilemeleri gereken roller ve davranışlar konusunda kendilerini “yeterli” olarak algıladıkları, fakat ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler tarafından bu noktada “yetersiz” olarak algılandıkları görülmektedir (Karakuş ve Yasan, 2013, s.14). Bu bulgu okul öncesi öğretmenlerinin denetmen tutumlarına ilişkin görüşlerinin “çok az katılıyorum”, eğitim denetmenlerinin ise; “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu bulgusuyla örtüşmektedir. Sabancı ve Ömeroğlu’nun (2013), bağımsız anaokulu öğretmenlerinin il eğitim denetmenlerinin gerçekleştirdiği denetime ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada öğretmenlerin denetime ilişkin kavramsal algılarının mevcut uygulamalar çerçevesinde kontrol etme, hata ve eksik bulmaya maruz kalma ile şekillendiği görülmektedir. Bağımsız anaokulu öğretmenleri denetmenlerin gözlem öncesi görüşme aşamasında ağırlıklı olarak denetim ile ilgili görüşlerine başvurulmadığını vurgulamaktadır. Ayrıca il eğitim denetmenlerinin amaçlarının açık olmamasının yanında denetim planlarının, yaklaşımlarının ve okul öncesi eğitim kurumunun gerektirdiği davranışlar bakımından uygun olmadığını ifade etmektedirler. Öğretmenlerin görüşlerine göre diğer bir önemli konu ise denetmenlerin iletişim süreçlerini çift yönlü olarak işletmemeleri, eksik ve olumsuzluklardan hareket etmeleri bulgusudur (Sabancı, Ömeroğlu, 2013, s.697). Okul öncesi öğretmenlerinin ön görüşmede yer alan maddelere çok az katıldıklarını belirtmeleri bu çalışmada da denetimin bel kemiği olan ön görüşme/gözlem öncesi aşamasının yeterince işletilememesinden kaynaklanabilir.

Denetmenlerin en yüksek düzeyde katılım gösterdikleri “Öğretmene karşı tarafsız bir tavır sergilerim” ifadesinin yer aldığı 7. maddedir. Bu maddeye öğretmenler de kesinlikle katıldıklarını belirtmişlerdir. Memişoğlu’nun (2013) eğitim denetmenlerinin denetim rollerine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymak istediği çalışma ilköğretim okulu öğretmenlerinin benzer bir ifade olarak “Öğretmene önyargısız olarak yaklaşır” ve “Öğretmeni değerlendirmede

objektif davranır” maddelerine “kısmen” katıldıklarını göstermektedir (Memişoğlu, 2013, s.434). Denetmenlerin objektif davranma eğiliminde olmaları denetimde etik açısından denetim sürecinin bileşenlerinden biridir.

Öğretmenlerin en yüksek katılım gösterdikleri madde ise; “Gelişim raporlarını, gözlem kayıtlarını ve öğrenci dosyalarını inceler” ifadesinin bulunduğu 13. maddedir. Öğretmenlerin en yüksek katılım gösterdikleri ikinci madde ise “Zümre öğretmenler kurulu tutanaklarını inceler” ifadesidir. Bu bulgu, Tesfaw ve Hofman’ın (2012), öğretimsel denetim ve mesleki gelişim arasındaki ilişkileri incelediği çalışmalarında, öğretmenlerin denetmenler için “yönetim işlerinden çok akademik konulara yoğunlaşmalı” görüşleriyle paralellik göstermektedir. Öğretmenlerin evrak inceleme süreçlerinden memnuniyetsizlik duydukları belirlenmiştir (Tesfaw ve Hofman, 2012, s.43). Aypay (2010), “Denetici Profiline İlişkin Sorunlar” konulu çalışmasında ilköğretim denetçilerinin zamanlarını çoğunlukla personel işleri, il ve ilçe millî eğitimin verdiği görevlerin aldığını ve denetçilerin görevlerinde en çok zamanı eğitim-öğretim etkinliklerine ayırmadıkları ortaya çıkmıştır (Aypay, 2010, s.616). Denetmenlerin genellikle eğitimsel süreçlerden çok evrak-kağıt kontrolü yaptıkları araştırma sonucunda ulaşılan bulgular arasındadır. Ayrıca denetmenlerin iş yüklerinin fazla olması, denetlemeleri gereken kurumların sayıca fazlalığı ve inceleme-soruşturma görevlerini yerine getirmek zorunda olmaları gibi pek çok etken denetim sürecinin evrak üzerinden gerçekleşmesine neden olabilir.

UNESCO ve IIEP’nin (International Institute For Educational Planning) (2010, s.14), denetmenlerin rollerini ve görevlerini sorguladıkları çalışmalarında, öğretmenler denetimin daha fazla gelişimsel ve daha az kontrol merkezli olması gerektiği yönünde görüş bildirmektedirler. En sık şikayet edilen durumlar ise; bazı denetmenlerin otoriter, hataya odaklanmış, ön yargılı, bürokratik, keyfi yönde karar veren ve nesnellikten uzak olmalarıdır (<http://www.unesco.org>). Mermer’in (2012) matematik öğretmenlerinin denetiminde karşılaştıkları problemleri tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmasında öğretmenlerin denetim sürecinin genel olarak tanışma, evrak kontrolü, bir ders saati boyunca gözlem, öğrencilere soru sorma, izlenimleri öğretmenle paylaşma, eksiklikler ve yapılması gerekenleri ifade etme, öğretmene rehberlik yapma şeklinde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Araştırmada matematik öğretmenlerinin matematik dersinin denetimi açısından karşılaştıkları sorunlar genel olarak, denetim süresinin kısa olması, her etkinliğin raporlaştırılmasının istenmesi, ders saati süresi gereği her etkinliğe yer verilememesi biçiminde tanımlanmıştır (Mermer, 2012, s. 92). Okul öncesi öğretmenleri “Denetim süreci için yeterli zaman ayırır”, maddesine çok az katıldıklarını göstermeleri denetim süresinin kısmen yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu Mermer’in (2012) matematik öğretmenlerinin denetim süresini kısa bulmaları bulgusuyla örtüşmektedir.

Denetim, üst düzey sosyal ve araştırma becerilerini gerektirdiği kadar gelişimsel öğretim yaklaşımlarını da içine alan bir dizi karmaşık görevlerden oluşmaktadır (Peelo, 2010, s.17). Kaliteli denetim süreci sonuçlar üretmelidir (Derek,

2009, s.22). Hiç şüphesiz, okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetimi de mesleki yeterlilik anlamında yetişmiş, liderlik, rehberlik, öğreticilik ve araştırma uzmanlığı rollerini barındıran bir denetmenin varlığı ile kaliteli sonuçlar doğuracaktır.

5. ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma soruları çerçevesinde elde edilen bulgular dikkate alınarak, çözüme yönelik öneriler ortaya konmuştur.

Uygulayıcılar İçin Öneriler

1. Eğitim denetmenlerine eğitim yönetimi ve denetimi ile okul öncesi eğitimi konularında hizmet içi eğitimler planlanmalıdır.
2. Eğitim denetmenlerinin;
 - İletişim becerilerinin,
 - Liderlik ve
 - Rehberlik yeterliliklerinin gelişimi desteklenmelidir.
3. Eğitim denetmenlerini ve öğretmenleri sadece denetim sırasında bir araya getiren uygulama değiştirilmeli, ön görüşme, rehberlik ve genel değerlendirme süreçleri etkin hale getirilmelidir.
4. Denetim için ayrılan süre uzatılmalı ve etkin bir şekilde kullanılmalıdır.
5. Denetmen, öğretmeni denetimin amacı ve ölçütleri konusunda bilgilendirmelidir.
6. Denetimin amacının okul öncesi eğitim programının doğru bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı dikkate alındığında evrak kontrolü denetimin merkezine yerleştirilmemelidir.
7. Milli Eğitim Bakanlığı okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleşen denetimleri yeniden yapılandırarak etkin bir sisteme dönüştürmelidir.

Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Okul öncesi eğitim etkinliklerinin denetim ölçütleri daha ayrıntılı araştırmalar aracılığıyla belirlenebilir.
2. Eğitim denetmenlerinin anaokullarını denetlerken karşılaştıkları sorunlar araştırılabilir.
3. Denetim sürecindeki engeller öğretmen, yönetici ve denetmen açısından değerlendirilebilir.
4. Ön görüşme aşamasının uygulanamamasının nedenleri yönetici ve denetmenlerin bakış açısıyla ortaya konabilir.
5. Öğretmenlerin eğitim denetmeninden beklentileri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AKÜZÜM, C., ÖZMEN, F. (2013), Eğitim denetmenlerinin rollerini gerçekleştirme yeterlikleri bir meta-sentez çalışması, *Ekev Akademi Dergisi*, 56, 97-120.

- AYPAY, A. (2010), *Denetici profiline ilişkin sorunlar, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 593-622.
- BAŞARAN, İ.E. (2000), *Eğitim yönetimi*, Ankara: Feryal Matbaacılık.
- BAŞARAN, İ.E. (2008), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- BEDDOE, L. (2010), *Best practice in professional supervision : A guide for the helping professions*, London GBR: Jessica Kingsley Publishers.
- BEYÇİOĞLU, K., DÖNMEZ, B. (2009), Eğitim denetimini yeniden düşünmek, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 71-93.
- BÜTE, M., BALCI, F. A. (2010), Bağımsız anaokulu yöneticilerinin bakış açısından okul yönetimi süreçlerinin işleyişi ve sorunlar, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4, 485-509.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. ÇAKMAK, E. AKGÜN, Ö. KARADENİZ Ş., DEMİREL, F. 2012, *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- CARUSO, J.J.,FAWCETT, M.T. (2007), *Supervision in Early Childhood Education:A developmental perspective*, US: Teacher College Press.
- ÇAKIR, T. (2003), Okul öncesi denetim etkinliklerinde çok boyutlu denetsel etkililik modeline ilişkin denetçi, yönetici ve öğretmenlerin algı ve beklentileri, Doktora Tezi, *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- DARESH, J. C. (2001), *Supervision as proactive leadership*, US: Waveland Press.
- DEMİRKASIMOĞLU, N. (2011), Türk eğitim sisteminde bir alt sistem olan denetim sisteminin seçilmiş bazı ülkelerin denetim sistemleri ile karşılaştırılması, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 23-48.
- DEREK, M. (2009), *Evidence-Based clinical supervision : Principles and practice*, NJ, US: Wiley-Blackwell.
- DERMAN, M. T., Başal, H. A. (2010), Cumhuriyetin ilanından günümüze Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretimde niceliksel ve niteliksel gelişmeler, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11, 560-569.
- ERDEM, A.R. VE EROĞUL, M. G. (2012), Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ders denetiminde eğitim müfettişlerinin öğretmene ilişkin tutumları, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 13-26.
- GLANZ, J. (2000), *Supervision:Don't discount the value of the modern*, Glanz J., Behar-Horenstein L. S. (ed)., *Paradigm Debates in Curriculum and Supervision*, pp. 70-93, US, Bergin&Garvey.
- GÖKÇE, F. (1994), Eğitimde denetimin amaç ve ilkeleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 73-78.
- KAPUSUZUĞLU, Ş. (2008), Okula dayalı yönetimde denetim sisteminin işlevselliği ve katkısının değerlendirilmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19,143-155.
- KARAKUŞ, M., YASAN, T. (2013), Denetmen ve öğretmen algılarına göre il eğitim denetmenlerinin yeterlikleri, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-19.

- KARASAR, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KARASAR, N. (2007). *Araştırmalarda rapor hazırlama*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KÖKLÜ, N., BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇOKLU, Ö. (1999), İlköğretim Müfettişlerinin Araştırma Yeterlikleri ve Araştırma Eğitimine İlişkin Görüşler, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19, 325-339.
- KÖKLÜ, M. (1996), Etkili denetim, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2, 259-268.
- KÖROĞLU, H., OĞUZ, E. (2011), Eğitim müfettişlerinin rehberlik rollerine yönelik öğretmen, yönetici ve eğitim müfettişi görüşleri, *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2, 9-21.
- MEMİŞOĞLU, H. B. (2013), Eğitim denetmenlerinin denetim rollerine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri, *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 3, 427-440.
- MERMER, S. (2012), İlköğretimde matematik eğitiminin denetimi ve bir model önerisi, Yüksek Lisans Tezi, *Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Sivas.
- MUIJS, D. (2005), *Doing quantitative research in education with spss*, London: SAGE Publications Inc.
- ÖZMEN, F., YASAN, T. (2007), Türk eğitim sisteminde denetim ve Avrupa birliği ülkeleri ile karşılaştırılması, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*.
- PEELO, M. (2010), *Understanding supervision and the phd*, London GBR: Continuum International Publishing.
- SABANCI, A., ÖMEROĞLU, M. (2013), Bağımsız anaokulu öğretmenlerinin il eğitim denetmenlerinin gerçekleştirdiği denetime ilişkin görüşleri, *International Online Journal of Educational Sciences*, 3, 685-700. <http://proxy2.marmara-elibrary.com/> Erişim Tarihi:17.04.2014.
- SENEMOĞLU, N. , (1994). Okulöncesi eğitim programları hangi yeterlikleri kazandırmalıdır? , *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 21-30.
- SERGİOVANNİ, T.J., STARRATT, R.J., 2007, *Supervision: A Redefinition*, New York: McGraw-Hill.
- ŞİŞMAN, M., TAŞDEMİR, İ. (2008), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- TAYMAZ, H. (2005), *Eğitim sisteminde teftiş-kavramlar, ilkeler, yöntemler*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- TEKİN, H. (1996), *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*, Ankara: Yargı Yayınları.
- TESFAW, T. A., HOFMAN, R.H. (2012), *Instructional supervision and its relationship with professional development: Perception of private and government secondary school teachers in Addis Ababa*, <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED534226.pdf>, Erişim Tarihi:15.03.2014.
- TYSON, B. (1997), *Clinical supervision marriage: a matrimonial metaphor for understanding the supervisor-teacher relationship*, <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED408246.pdf>. Erişim tarihi: 02.12.2013.
- UĞURLU, C. T. (2012), Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Denetmenlerin Kliniksel Denetim Davranışlarına İlişkin Görüşleri, *Eğitirim Dergisi*,

<http://www.egitim.gen.tr/site/arsiv/74-34/675-okul-oncesi-egitimde-kliniksel-denetim.html>, Erişim Tarihi:21.11.2013

ÜNAL, A., GÜRSEL, M. (2007), İlköğretim denetçilerinin öğrenen organizasyon yaklaşımı açısından değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 463-481.

WILCOX, B. (2010), Making school inspections more effective: The English Experience, International Institute for Educational Planning, UNESCO.

ZEPEDA, S. J. (2007). *Instructional supervision applying tools and concepts*, US, Eye on Education.

<http://www-wds.worldbank.org/external/>. *Türkiye’de erken çocukluk eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi*. Erişim Tarihi:16.11.2013.

http://www.unesco.org/iiep/PDF/TR_Mods/SUP_Mod2.pdf. Erişim Tarihi:16.11.2013.